

Sygn. akt I ACa 1171/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	<u>SSA Jerzy Bess</u> SSA Andrzej Struzik
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. P. i M. P.

przeciwko K. S. i S. S. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 lipca 2012 r. sygn. akt I C 3273/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w pkt. I kwotę: „14.469 zł”, zastępuje kwotą: „34.888 (trzydzieści cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt osiem) zł”, a datę: „15 maja 2012 roku”, zastępuje datą: „30 kwietnia 2011 roku”;

- pkt IV nadaje treść: „koszty postępowania pomiędzy powodami a pozwanym S. S. (1) wzajemnie znosi”;

- w pkt. V kwotę: „1.019 zł”, zastępuje kwotą: „629,15 (sześćset dwadzieścia dziewięć 15/100) zł”;

- w pkt. VI kwotę: „239 zł”, zastępuje kwotą: „629,15 (sześćset dwadzieścia dziewięć 15/100) zł”;

2. w pozostałej części apelację oddala;

3. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

4. zasądza od pozwanego S. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 1.020,95 zł (słownie) tytułem opłaty od apelacji w tej części, w jakiej została uwzględniona;

5. nakazuje ściągnąć z zasądzonego na rzecz powodów roszczenia kwotę 2.105, zł, tytułem opłaty od apelacji w tej części, w jakiej apelacja została oddalona.

Sygn. akt I ACa 1171/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 23 lutego 2011 r. powodowie J. P. i M. P. wnieśli o zobowiązanie pozwanych K. S. i S. S. (1) do zapłaty kwoty 47.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30 października 2010 r. do dnia zapłaty. W uzasadnienie wskazali, iż zgodnie z 3-letnią ustną umową użytkowania gospodarstwa rolnego zawartą między stronami jesienią 2007 r. powodowie wykonali swoje prawo zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki. Na przedmiotowej nieruchomości powodowie dokonali nakładów koniecznych oraz czynności, do wykonywania których byli uprawnieni na podstawie umowy i tak wiosną 2008 roku strona powodowa zasadziła drzewka brzoskwiniowe w ilości 1000 sztuk, których zakup oraz koszty pielęgnacji wyceniła na kwotę 47.000 zł. W dalszej kolejności powodowie wskazywali, iż pozwani po upływie pięciu lat od przepisania przez K. S. na rzecz S. S. (1) gospodarstwa rolnego, zobowiązali się do przepisania M. P. części powyższego gospodarstwa o pow. 3,45 ha, a w 2007 r. wyrazili zgodę na posadzenie brzoskwiń na ¼ owego areалу. W 2009 r. pozwani przekazali powodce kolejną część owego gruntu – sad jabłoniowy. Powodowie wskazywali, iż pozwani do chwili obecnej nie wywiązali się z warunków ustnej umowy użytkowania i nie przekazali M. P. wskazanego gospodarstwa rolnego. Z tego też względu w dniu 30 października 2010 r. powodowie wystosowali pismo o zwrot poniesionych nakładów koniecznych jakie zostały przez nich dokonane.

W dniu 5 maja 2011 r. Sąd Rejonowy w Sandomierzu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądzając na rzecz powodów kwotę 47.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu.

Od nakazu pozwani w dniu 16 maja 2011 r. wnieśli sprzeciw argumentując, iż strony nie zawarły żadnej ustnej umowy, a jedynie K. S. pozwolił swej córce na posadzenie 1000 sztuk drzewek brzoskwiniowych na gruncie o pow. około 90 arów. Ponadto w ocenie pozwanych powód J. P. poniósł jedynie raz koszty oprysku drzewek, albowiem zakupu drzewek dokonała M. S. – ówczesna narzeczona powoda. Na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2011 r. pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości.

Pismem z dnia 10 listopada 2011 r. powód J. P. rozszerzył powództwo o zapłatę kwoty 47.000 zł do kwoty 77.000 zł za poniesione straty w zbiorze plonów w 2011 r.

Pozwani podtrzymali swoje stanowisko co do oddalenia powództwa, w tym z uwagi na brak legitymacji procesowej po stronie K. S..

Sąd Okręgowy w Kielcach zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 lipca 2012 r. sygn. akt I C 3273/11:

I zasądził od S. S. (1) na rzecz powodów kwotę 14.469 zł z ustawowymi odsetkami od 15 maja 2012 roku;

II oddalił powództwo w pozostałej części w stosunku do S. S. (1) i w całości w stosunku do K. S.;

III zasądził od powodów na rzecz K. S. kwotę 1.817 zł tytułem zwrotu ½ kosztów zastępstwa adwokackiego;

IV zasądził od powodów na rzecz S. S. (1) kwotę 1.113 zł tytułem części kosztów zastępstwa adwokackiego;

V pobrał od powodów na rzecz Skarbu Państwa Sąd Okręgowy w Kielcach kwotę 1.019 zł tytułem reszty kosztów opinii biegłego;

VI pobrał od S. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa Sąd Okręgowy w Kielcach kwotę 239 zł tytułem reszty kosztów wynagrodzenia biegłego;

VII pobrał od powodów z zasądzonego na ich rzecz roszczenia kwotę 1.000 zł tytułem części niedobranej opłaty od pozwu odstępując od obciążania powodów resztą niepobranej opłaty nieobciążającej przeciwników procesowych.

Sąd Okręgowy poczyniwszy ustalenia faktyczne, w rozważaniach prawnych wskazał następujące podstawy rozstrzygnięcia:

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości fakt, iż jesienią 2007 r. doszło pomiędzy stronami niniejszego postępowania do rozmowy skutkiem której było ustalenie, iż M. P. – wówczas S. oraz jej narzeczony będą mogli założyć na działce nr (...) – stanowiącej część gospodarstwa rolnego należącego od 2005 r. do pozwanego, będącego jednocześnie rodzonym bratem powódki, S. S. (1), sad brzoskwiniowy. Bezspornym jest, iż S. S. (1) – będący właścicielem działki (...) wyraził zgodę na obsadzenie tejże działki drzewami brzoskwiniowym, który to grunt z czasem miał zostać darowany powódce na wyłączną własność.

Wskazując na pogląd prawny wyrażony w wyroku SN z dnia 30 czerwca 1972 r., sygn. III CRN 91/72, OSNC 1972/12/229), zgonie z którym jeżeli motywem zawarcia umowy był bliski stosunek rodzinny między właścicielem i posiadaczem, to w wypadku gdy nieruchomości ulega zwrotowi na rzecz właściciela, właściciel nie ma prawa żądać wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez czas trwania posiadania, a posiadacz może żądać zwrotu nakładów w granicach bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 i n. k.c.) w chwili wydania nieruchomości, chyba że umowa stanowi inaczej, Sąd I instancji uznał, że realiach stanu faktycznego, podstawy prawnej żądania powodów należy upatrywać w treści art. 405 i nast. k.c. dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, iż w niniejszej sprawie powodowie z powodu rodzinnych niesnasek i nieporozumień zostali zubożeni, zaś pozwany S. S. (1) występuje w charakterze osoby wzbogaconej, bowiem na należącym do niego gruncie powodowie z własnych środków założyli sad brzoskwiniowy.

Celem ustalenia wartości owego wzbogacenia po stronie właściciela nieruchomości Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu rolnictwa. Biegły ustalił, iż wartość nasadzeń drzew brzoskwiniowych na działce nr (...) według stanu na datę październik 2010 r. wynosiła 34.888 zł, zaś na datę oględzin dokonanych przez biegłego tj. na dzień 15 maja 2012r. wyniosła 16.589 zł.

Sąd nie znalazł podstaw, by zasądzić na rzecz powodów kwotę 34.888 zł odpowiadającej wartości sadu na datę październik 2010 r., czyli na moment dokonania zwrotu przedmiotowej działki i uznał, iż zasadnym jest przyjęcie za podstawę dalszych wyliczeń kwoty 16.589 zł. Wprawdzie w momencie dokonania zwrotu działki wartość sadu była znacznie wyższa, to zauważyć należy, iż znaczny spadek jego wartości spowodowany był działaniami powodów. W ocenie Sądu decyzja o założeniu sadu brzoskwiniowego na przedmiotowej działce nie została przez powodów dogłębnie przemyślana i nie poparta gruntowną wiedzą na temat hodowli brzoskwiń oraz warunków jakie należy zapewnić owym rośliną dla prawidłowego wzrostu i owocowania. Jak biegły wskazał w swej opinii teren na którym dokonano nasadzeń od strony południowej działki ocenić należy jako nieodpowiedni dla tego gatunku drzew owocowych, albowiem w okresie zimy w tym miejscu powstaje tzw. mrozowisko, północny zaś teren działki, który wprawdzie nie jest już podatny na powstawanie mrozowisk nie ma wystarczająco dobrego nasłonecznienia dla wymagań brzoskwiń. Tym samym uznać należy, iż od samego początku założenie plantacji o takowym charakterze i uzyskiwanie z niej dochodów obarczone było znacznym ryzykiem, bowiem działka nr (...) – głównie z racji swego położenia nie posiada cech warunkujących powodzenie przy prowadzeniu sadu brzoskwiniowego. Ponadto zauważyć również należy, iż od października 2010 r. powodowie zaniechali jakichkolwiek zabiegów pielęgnacyjnych posadzonych drzewek, co również nie pozostało bez wpływu na stan sadu w chwili obecnej, bowiem drzewka nie zostały odpowiednio przygotowane do zimy i do niskich temperatur.

Od wskazanej wyżej kwoty Sąd dodatkowo odjął kwotę 2.120 zł wynikającą z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu rolnictwa, stanowiącą koszty usunięcia 350 drzew, łącznie z rekultywacją terenu na działce nr (...), przy jednoczesnym uwzględnieniu wartości pozyskanego drewna, albowiem niewątpliwie prace te będą musiały zostać wykonane, by przywrócić grunt do stanu sprzed czasu dokonywania nasadzeń sadzonek brzoskwiń.

Wobec powyższego Sąd ostatecznie zasądził na rzecz powodów od S. S. (1) kwotę 14.469 zł. W pozostałej części Sąd oddalił powództwo jako nadmiernie wygórowane.

Sąd oddalił nadto w całości powództwo w stosunku do K. S., albowiem bezspornym jest, iż właścicielem gospodarstwa rolnego, a w tym działki o numerze (...), na której powodowie posadzili sad brzoskwinowy, jest brat powódki – S. S. (1),

O kosztach procesu pomiędzy powodami a K. S. Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zaś pomiędzy powodami a S. S. (1) na podstawie art. 100 k.p.c.

Powód apelacją zaskarżył niniejszy wyrok w całości zarzucając:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez błędną i arbitralną ocenę dowodów oraz oparcie rozstrzygnięcia na wadliwej opinii biegłego;
2. naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 405 k.c. poprzez przyjęcie, że powodom należy się kwota odpowiadająca wartości sadu na dzień 15 maja 2012 r., a nie na dzień dokonania „zwrotu” działki, tj. na datę październik 2010 r.

Na tej podstawie powód wniósł o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie na rzecz powodów dodatkowo kwoty 62 531,00 zł oraz
- zasądzenie na rzecz powodów kosztów postępowania

ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach oraz
- pozostawienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje temu Sądowi.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie na ich rzecz od powodów zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Odnosząc się do zarzutów apelacji w pierwszej kolejności należy uznać za chybiony zarzut naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c., w zakresie oparcia rozstrzygnięcia na wadliwej opinii biegłego.

Opinia biegłego podlega ocenie - przy zastosowaniu art. 233 § 1 k.p.c. - na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Dowód z opinii biegłego jest prawidłowo przeprowadzony wówczas, gdy opinia zawiera uzasadnienie ostatecznych wniosków, sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały dla osób nieposiadających wiadomości Sąd nie ma obowiązku dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii dalszych biegłych, jeżeli przedłożona już opinia nie zawiera luk, nie jest niekompletna, odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest jasna, czyli należyście uzasadniona i weryfikowalna, pozwala zrewidować organowi orzekającemu zawarte w niej rozumowanie co do trafności wniosków końcowych, naświetla wyjaśniane okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego biegłemu materiałowi sprawy specjalnych. (I ACa 372/12 wyrok s.apel. 2012-08-14 w Warszawie LEX nr 1220678). Samo niezadowolenie strony z oceny przedstawionej przez biegłych nie uzasadnia potrzeby dopuszczenia przez sąd dowodu z opinii innych biegłych. (II CSK 642/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r.). Tak więc w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut ten okazał się bezzasadny.

Trafne są też rozważania prawne Sądu I instancji co do charakteru prawnego łączącej strony umowy i podstawy prawnej żądania zgłoszonego w pozwie.

Natomiast nie można odmówić słuszności apelacji co do naruszenia normy art. 405 k.c. poprzez przyjęcie, że powodom należy się kwota odpowiadająca wartości sadu na dzień 15 maja 2012 r., a nie na dzień dokonania „zwrotu” działki, tj. na datę październik 2010 r.

Po pierwsze wartość wzbogacenia kosztem powodów powinna być ustalona na datę zwrotu działki, co było przedmiotem opinii biegłego. Po drugie to, że obniżenie wartości sadu po zwrocie działki było konsekwencją braku podjęcia zabiegów agrotechnicznych, co nie pozostało bez wpływu na stan sadu w chwili obecnej, bowiem drzewka nie zostały odpowiednio przygotowane do zimy i do niskich temperatur, to trudną tą powinnością obciążać powodów po dacie zwrotu działki jej właścicielowi. Natomiast istotne jest to, że wbrew zarzutom pozwanych, powodowie do daty zwrotu działki zabiegi agrotechniczne wykonywali w sposób właściwy.

Tak więc kierując się treścią w/w opinii biegłego zasadnym było zasądzenie od pozwanego S. S. (1) kwoty 34.888 zł, a nie kwoty 47.000 zł jakiej domagał się powód z tego tytułu. Natomiast dalej idące żądanie ponad kwotę 47.000 zł do kwoty 77.000 zł, to jest za poniesione straty w zbiorze plonów w 2011 r., jest oczywiście bezzasadne, przy takiej podstawie faktycznej powództwa, związanej ze zwrotem działki w dniu 30 października 2010 r.

Odnosząc się do żądania zasądzenia odsetek od dochodzonej należności, to jest od kwoty 34.888 zł, w ocenie Sądu Apelacyjnego zasadnym jest w stosunkach tego rodzaju określonych charakterem umowy zawartej pomiędzy stronami, przyjęcie okresu około pół roku od daty przedstawienia żądania, na zgromadzeni stosownej kwoty przez zobowiązanego.

Dlatego też odsetki przyjęto od daty 30 kwietnia 2011 r.

Częściowe uwzględnienie apelacji spowodowało konieczność ponownego rozliczenia kosztów postępowania pomiędzy powodami a pozwanym S. S. (1). Utrzymując zasadę rozliczenia tych kosztów, tak jak orzekł to Sąd I instancji, na podstawie art. 100 k.p.c., jednakże przyjmując, że powodowie wygrali sprawę w 45,3 % a ponadto wygrali sprawę co do zasady, to w ocenie Sądu Apelacyjnego zasadnym było wzajemne zniesienie kosztów postępowania pomiędzy powodami a pozwanym S. S. (1) (zmiana w pkt IV wyroku) oraz obciążenie powodów i pozwanego S. S. (1) po równo resztą kosztów wynagrodzenia biegłego, to jest kwotą po 629,15 zł (zmiana w pkt VI i VII wyroku).

Wobec faktu, że przy podwyższeniu przez Sąd II instancji zasądzonej należności z kwoty 14.469 zł do kwoty 34.888 zł, to i tak opłata od oddalonych części powództwa wynosi 2.105 zł, a więc przekracza kwotę 2.000 zł, stanowiącą sumę uiszczonych wpisów w wysokości 1.000 zł i kwoty 1.000 zł, którą pkt VII zaskarżonego wyroku nakazano pobrać od powodów z zasądzonego na ich rzecz roszczenia tytułem części niedobranej opłaty od pozwu odstępując od obciążania powodów resztą niepobranej opłaty nieobciążającej przeciwników procesowych. W tej sytuacji brak było podstaw do zmiany wyroku w zakresie pkt VII.

Dlatego też w zakresie w jakim apelacja powoda okazała się zasadna, Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji na mocy art. 386 § 1 k.p.c., natomiast w pozostałej części jak pkt 2 sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami orzeczono jak w pkt 3 sentencji na mocy art. 100 k.p.c.

Wobec faktu zwolnienia powodów od uiszczenia opłaty od apelacji, o kosztach sądowych w tym zakresie orzeczono na mocy art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594 ze zmianami), z tym, że odnośnie pozwanego S. S. (1) jak w pkt 4 sentencji na mocy ust 1 tego przepisu ($34.888 \text{ zł} - 14.469 \text{ zł} = 20.419 \text{ zł} \times 5 \% = 1.020,95 \text{ zł}$), zaś wobec powodów jak w pkt 5 sentencji na mocy ust 2 pkt 1 tego przepisu ($77.000 \text{ zł} - 34.888 \text{ zł} = 42.112 \text{ zł} \times 5 \% = 2.105, 1. \text{ zł}$).